

Štátny zdravotný dozor
(MZ SR)

Informácia o stave ochrany zdravia pri práci, vývoji chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce za roku 2020

1. Úvod

Ministerstvo zdravotníctva SR predkladá Informáciu o stave ochrany zdravia pri práci, vývoji chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce za r. 2020 na základe úloh č. B.1. a B.4. uznesenia vlády SR č. 475/V z 11. júna 2003 k správe o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, vývoji pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce v SR.

2. Orgány verejného zdravotníctva

Úlohy štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva plnia orgány verejného zdravotníctva podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“), ktorými sú v rezorte zdravotníctva Ministerstvo zdravotníctva SR, Úrad verejného zdravotníctva SR (ďalej len „ÚVZ SR“) a regionálne úrady verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“). Orgánmi verejného zdravotníctva, ktoré plnia úlohy štátnej správy v špecifických rezortoch sú Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo dopravy a výstavby SR a Slovenská informačná služba.

Štátnu správu v rezorte zdravotníctva na úrovni regiónov zabezpečuje 36 RÚVZ, z ktorých 8 RÚVZ v sídlach krajov zabezpečuje odborné a metodické vedenie ostatných RÚVZ na úseku ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia.

V oblasti ochrany zdravia pri práci orgány verejného zdravotníctva systematicky dozerajú na plnenie povinností zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia zamestnancov, vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z. z. a z nariadení vlády SR harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, ktoré upravujú ochranu zdravia pri práci pri expozícii jednotlivým zdravím škodlivým faktorom v pracovnom prostredí. Orgány verejného zdravotníctva dozerajú v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru (ďalej len „ŠZD“) u zamestnávateľa aj na činnosť pracovnej zdravotnej služby (ďalej len „PZS“).

Úrady verejného zdravotníctva plnia aj špecializované úlohy zamerané na sledovanie zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k pracovným podmienkam. Na požiadanie pracovísk klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie vykonávajú prešetrovanie a hodnotenie pracovného prostredia a podmienok práce zamestnancov pre vznik profesionálnych poškodení zdravia na pracoviskách u podozrení na choroby z povolania (ďalej len „CHzP“).

Orgány verejného zdravotníctva pri výkone ŠZD nad zdravými pracovnými podmienkami koordinujú svoju činnosť s orgánmi inšpekcie práce a to výkonom spoločných previerok na pracoviskách so zameraním na problematiku významnú z hľadiska ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci. Ťažiskom práce orgánov verejného zdravotníctva je ochrana zdravia pri práci s cieľom predchádzať CHzP a ochoreniam súvisiacim s prácou a ťažiskom práce orgánov inšpekcie práce je bezpečnosť pri práci a predchádzanie pracovným úrazom.

3. Ciele a priority orgánov verejného zdravotníctva v roku 2020

Medzi ciele a priority orgánov verejného zdravotníctva patrí efektívny ŠZD, posudková činnosť z hľadiska vplyvu na verejné zdravie a intervenčné aktivity na podporu zdravia pri práci. Ťažiskom činnosti orgánov verejného zdravotníctva je *štátny zdravotný dozor* v oblasti ochrany zdravia pri práci, zameraný predovšetkým na dodržiavanie kritérií

zdravých pracovných podmienok na pracoviskách zo strany zamestnávateľov a na špecifické riziká vplyvu práce a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov, ako aj na plnenie povinností zamestnávateľov v ochrane zdravia zamestnancov.

Činnosť orgánov verejného zdravotníctva bola v roku 2020 významnou mierou ovplyvnená pandémiou ochorenia COVID-19 a s tým súvisiacim výnimočným stavom a núdzovým stavom vyhláseným 11. marca 2020 uznesením vlády SR a opatreniami ÚVZ SR prijatými počas mimoriadnej situácie súvisiacej s ohrozením verejného zdravia II. stupňa. 6. apríla 2020 nadobudla účinnosť novela zákona č. 355/2007 Z. z., ktorá umožnila zamestnávateľom obmedziť plnenie niektorých určených povinností pri ochrane zdravia pri práci vrátane povinností, ktoré zamestnávatelia plnia v spolupráci s PZS. *ÚVZ SR prijal v súvislosti s pandémiou celý rad opatrení súvisiacich s ohrozením verejného zdravia, ktoré sa týkali prevádzky na pracoviskách, ako aj spôsobu práce zamestnancov; orgány verejného zdravotníctva sa v roku 2020 prednostne zameriavali pri výkone ŠZD na kontrolu plnenia týchto opatrení na pracoviskách.*

Aj v čase pandémie orgány verejného zdravotníctva vykonávali ŠZD na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú *rizikové práce*.

Súčasťou ŠZD je aj *prešetrovanie pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov súvisiacich s podozrením na CHzP*, ako aj posudzovanie opatrení na pracovisku vykonávaných zamestnávateľmi na obmedzenie výskytu CHzP. V úvode pandémie (v čase od 6. apríla 2020 do 21. mája 2020) bolo posudzovanie zdravotného stavu osôb z dôvodu podozrenia na CHzP špecializovanými pracoviskami klinického pracovného lekárstva pozastavené novelou zákona č. 355/2007 Z. z.; v súvislosti s tým ani orgány verejného zdravotníctva neprešetrovali podozrenia na CHzP na pracoviskách. Následne bolo toto opatrenie zmiernené a špecializované pracoviská mohli začať posudzovať najmä podozrenia na CHzP z dôvodu ohrozenia života posudzovanej osoby a pri ochorení COVID 19; orgány verejného zdravotníctva mohli v uvedených prípadoch na požiadanie špecializovaných pracovísk klinického pracovného lekárstva prešetrovať podozrenia na CHzP. V roku 2020 prešetrili odborní pracovníci odborov a oddelení preventívneho pracovného lekárstva (ďalej len „PPL“) RÚVZ v SR 537 podozrení na CHzP.

Jednou z úloh orgánov verejného zdravotníctva, ktoré vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z., je *posudzovanie opatrení a návrhov*, ktoré predkladajú fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby podľa § 13 zákona č. 355/2007 Z. z. a rozhodovanie z hľadiska ich vplyvu na verejné zdravie, vrátane ochrany zdravia pri práci; sú to najmä návrhy na uvedenie priestorov do prevádzky, návrhy na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku, návrhy na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, návrhy na zaraďovanie prác do tretej a štvrtej kategórie.

V rámci *špecializovaných činností* ÚVZ SR a RÚVZ v SR riešia aj úlohy so zameraním na posúdenie vplyvu faktorov práce a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov; v rámci *intervenčných aktivít na podporu zdravia pri práci* vybrané RÚVZ s poradňami zdravia vykonávajú priamo na pracoviskách podnikov sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu zamestnancov. Tieto špecializované činnosti boli v roku 2020 z dôvodu pandémie vykonávané v obmedzenom rozsahu.

4. Prehľad subjektov dozorovaných orgánmi verejného zdravotníctva

Orgány verejného zdravotníctva v roku 2020 vykonali ŠZD v 19 088 subjektoch, najviac u fyzických osôb – podnikateľov a u právnických osôb s počtom zamestnancov do 9 (tabuľka č. 1).

5. Zistenia v subjektoch kontrolovaných orgánmi verejného zdravotníctva a najzávažnejšie zistenia pri výkone ŠZD

Rok 2020 bol výrazne poznačený pandémiou ochorenia COVID-19, ktorá sa premietla do všetkých odvetví hospodárstva. Pandémia mala jednoznačný dopad na pracovné podmienky zamestnancov, objavili sa nové trendy výkonu práce (home office), nevyhnutnou súčasťou sa stali rúška, dezinfekcia, uplatňovanie odstupov na pracoviskách, redukcia počtu zamestnancov na pracovisku aj opakované testovania na COVID-19. Kým v prvej polovici roka bola činnosť podnikov negatívne ovplyvnená predovšetkým kvôli dopytu najmä zo zahraničia, počas druhej vlny sa podniky potýkali s nedostatkom zamestnancov z dôvodu ich pozitívy na ochorenie COVID-19 alebo karantény.

V priebehu roka 2020 došlo k viacerým zmenám legislatívy. Novelou zákona č. 355/2020 Z. z. zamestnávateľom napr. ubudla povinnosť predkladať na schválenie prevádzkové poriadky, ale viacero legislatívnych zmien reagovalo aj na stávajúcu epidemickú situáciu. Povinnosti zamestnávateľov boli v súvislosti s pandémiou COVID-19 čiastočne zredukované – zamestnávateľ nebol povinný plniť niektoré povinnosti súvisiace s ochranou zdravia pri práci, napr. povinnosť zabezpečiť posúdenie zdravotného rizika pri práci v spolupráci s PZS, zabezpečiť posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu a pod.

Neustále meniac sa epidemická situácia ovplyvňovala činnosť a výrobu podnikov, ktoré boli nútené v závislosti na aktuálnych podmienkach meniť výrobné programy, obmedzovať a vzápätí zas nárazovo zintenzívňovať výrobu a pod. V mnohých podnikoch dochádzalo k znižovaniu počtu zamestnancov, mnoho najmä menších zamestnávateľov ukončilo svoju činnosť.

Napriek nepriaznivej ekonomickej situácii viacerí zamestnávatelia pokračovali v trende vylepšovania pracovných podmienok. Toto sa týkalo predovšetkým veľkých a čiastočne stredných zamestnávateľov; malým zamestnávateľom a samostatne zárobkovo činným osobám na oblasť ochrany zdravia pri práci nezostávali peniaze.

U malých podnikateľov, resp. samostatne zárobkovo činných osôb naďalej v tejto oblasti pretrvávajú nepriaznivá situácia. Mnohí z nich nevedia o povinnostiach, ktoré im vyplývajú z platnej legislatívy, alebo ich ignorujú, resp. sú pre nich finančným problémom (vypracovanie posudkov o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika, prevádzkových poriadkov, objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia meraním a pod.). Nedostatok financií sa premieta aj do neochoty zlepšiť vlastné pracovné prostredie alebo pracovné podmienky.

Problémom zostávajú aj fyzické osoby - podnikatelia, ktoré nezamestnávajú iné fyzické osoby a svoju prácu vykonávajú na pracoviskách iných prevádzkovateľov, prípadne robia činnosť, ktorá nie je viazaná na trvalé pracovné miesto, alebo právnické osoby, ktorých zamestnanci vykonávajú práce v celej SR. Podmienky ich práce sú ťažko kontrolovateľné a aj keď spĺňajú kritériá na zaradenie do kategórie 3 alebo 4, často nemajú posúdené riziko s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotných rizík. Pracovné podmienky a nedostatky v ochrane zdravia pri práci boli zväčša riešené až pri prešetrovaní podnetu na nevyhovujúce pracovné podmienky alebo pri prešetrovaní podozrenia na CHzP. Toto sa týka aj tzv. agentúrnych pracovníkov, ktorí pritom zväčša vykonávajú práce, náročné z hľadiska vplyvu na ich zdravie.

Pribúdajú pracoviská, na ktorých sa vykonávajú práce spojené so zvýšenou záťažou horných končatín a chrbtice. V mnohých prípadoch ide o profesie, zaradené do kategórie 2 a zamestnávateľ podľa súčasnej legislatívy nemá povinnosť zabezpečovať ciele lekárске preventívne prehliadky vo vzťahu k práci (ďalej len „LPP“). To spôsobuje, že zamestnávatelia

nemajú informácie o začínajúcich zmenách zdravotného stavu zamestnancov v raných štádiách profesionálnych ochorení, ktoré by mohli byť riešené preradením na inú prácu. Je preto možné predpokladať, že táto situácia v blízkej budúcnosti prinesie vzostup CHzP z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia a poškodenia chrbtice.

Poľnohospodárstvo pokračovalo v trende posledných rokov. Výroba väčšinou stagnovala, len v niektorých poľnohospodárskych podnikoch došlo k zvýšeniu výroby vďaka dotáciám z EÚ. Objekty areálov bývalých družstiev boli prenajímané drobným podnikateľom a v dôsledku ich činnosti a aktivít (autoservisy, pneuservisy, malé výrobné dielne a pod.) sa postupne mení charakter týchto areálov z agrárneho na výrobný, resp. na poskytovanie služieb.

Za pozitívum možno považovať pokračujúci klesajúci trend používania nebezpečných chemických prípravkov. Väčšie poľnohospodárske podniky si práce spojené s likvidáciou živočíšnych škodcov a chemickou ochranou rastlín zabezpečujú vlastnými zamestnancami pomocou výkonných zariadení, menšie organizácie si na túto činnosť objednávajú externých dodávateľov. Odstránila sa tak nutnosť skladovať väčšie zásoby chemických prípravkov a problémy s likvidáciou nespotrebovaných chemikálií.

6. Opatrenia orgánov verejného zdravotníctva na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone ŠZD a sankčné opatrenia

Na základe vykonaného ŠZD u 19 088 podnikateľských subjektov orgány verejného zdravotníctva vydali 28 pokynov a 135 opatrení na odstránenie zistených nedostatkov (tabuľka č. 2). Orgány verejného zdravotníctva v roku 2020 za nedodržiavanie ustanovení právnych predpisov na ochranu zdravia uložili právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom 114 pokút za správne delikty na úseku verejného zdravotníctva v oblasti ochrany zdravia pri práci podľa § 57 ods. 41 zákona č. 355/2007 Z. z. (napr. za nezabezpečenie vypracovania písomného posudku o riziku alebo písomného záznamu o posúdení rizika; nezabezpečenie posúdenia zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia na pracovisku, na ktorom zamestnanci vykonávajú prácu zaradenú do druhej kategórie najmenej raz za 18 mesiacov; za neoprávnené odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb; za porušenie povinností v oblasti ochrany zdravia pri fyzickej záťaži pri práci).

Rizikové práce

V roku 2020 došlo k miernemu zníženiu celkového počtu zamestnancov, vykonávajúcich rizikové práce. Oproti roku 2019 ich počet klesol o 4 283 zamestnancov, z toho o 1 039 žien (tabuľka č. 4).

Najviac zamestnancov bolo v roku 2020 exponovaných hluku, chemickým látkam a zmesiam, vibráciám, fyzickej záťaži, chemickým karcinogénom, mutagénom a reprodukčne toxickým látkam a ionizujúcemu žiareniu. (tabuľka č. 5).

Sledovanie rizikových prác podľa prevažujúcej ekonomickej činnosti neprinieslo oproti roku 2019 výraznejšie zmeny. Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2020 najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce pracovalo v priemyselnej výrobe (71 587 zamestnancov) a v odvetví zdravotníctva a sociálnych služieb (9 854 zamestnancov). Najväčší podiel žien (75,5 %) medzi zamestnancami vykonávajúcimi rizikové práce je v odvetví zdravotníctva a sociálnych služieb (tabuľka č. 6).

7. Stav a vývoj chorôb z povolania

Na základe analýzy údajov poskytnutých Národným centrom zdravotníckych informácií (ďalej len „NCZI“) bolo v roku 2020 v SR novohlásených 252 prípadov CHzP

a profesionálnych otráv, pričom z celkového počtu novozistených prípadov sa ženy podieľali 46 % (tzn. 116 CHzP) (tabuľka č. 7).

K najčastejšie hláseným CHzP v roku 2020 patrili:

- ochorenie končatín z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (položka č. 29 zoznamu CHzP) bolo hlásené u 133 zamestnancov, tzn. u 52,8 % zo všetkých hlásených CHzP v SR,
- prenosné a parazitárne ochorenia (položky č. 24 – 26 zoznamu CHzP) boli hlásené u 28 zamestnancov, tzn. u 11,1 % zo všetkých hlásených CHzP v SR,
- ochorenie končatín z vibrácií (položka č. 28 zoznamu CHzP) bolo hlásené u 24 zamestnancov, tzn. u 9,5 % zo všetkých hlásených CHzP v SR,
- vonkajšie alergické alveolitídy - hypersenzitívna pneumonitída (položka č. 44 zoznamu CHzP) bola hlásená u 17 zamestnancov, tzn. u 6,7 % zo všetkých hlásených CHzP v SR,
- porucha sluchu z hluku (položka č. 38 zoznamu CHzP) bola hlásená u 16 zamestnancov, tzn. u 6,3 % zo všetkých hlásených CHzP v SR,
- profesionálne dermatózy (položka č. 22 zoznamu chorôb z povolania) boli hlásené u 12 zamestnancov, tzn. u 4,8 % zo všetkých hlásených CHzP v SR,
- profesionálna bronchiálna astma (položka č. 37 zoznamu CHzP) bola hlásená u 8 zamestnancov, tzn. u 3,2 % zo všetkých hlásených CHzP v SR.

Podobne ako v minulých rokoch sa na celkovom počte CHzP najväčšou mierou podieľali profesionálne ochorenia postihujúce podporno-pohybový systém, cievny a nervový systém zamestnancov vystavených pri práci dlhodobému nadmernému a jednostrannému zaťaženiu horných končatín (52,8 % zo všetkých hlásených CHzP). Tieto profesionálne ochorenia patria dlhodobo medzi najčastejšie hlásené CHzP v SR. Spolu s profesionálnym ochorením kostí, kĺbov, svalov, ciev a nervov horných končatín spôsobené prácou s vibrujúcimi nástrojmi (9,5 % zo všetkých hlásených CHzP v SR), patria medzi najčastejšie hlásené CHzP v SR. V roku 2020 tvorili tieto profesionálne ochorenia spolu 62,3 % z celkového počtu CHzP v SR.

Ďalšou najčastejšie sa vyskytujúcou CHzP, ktorá bola hlásená u 28 zamestnancov a tvorila 11,1 % z celkového počtu CHzP v SR, boli profesionálne infekčné a parazitárne choroby vrátane chorôb prenosných zo zvierat na ľudí (antropozoonózy).

V roku 2020 bol zaznamenaný oproti predchádzajúcim rokom výrazný nárast profesionálnych alergických ochorení postihujúcich pľúcne alveoly, ktorými boli hypersenzitívne pneumonitídy hlásené u 17 zamestnancov; tvorili 6,7 % z celkového počtu chorôb z povolania v SR.

Podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností bol najvyšší výskyt CHzP v odvetví priemyselná výroba – 157 hlásených CHzP (62,3 % priznaných CHzP v SR), v odvetví zdravotníctvo a sociálna pomoc bolo hlásených 26 CHzP (10,3 % priznaných CHzP v SR), v odvetví ťažba a dobývanie bolo hlásených 25 CHzP (9,9 % priznaných CHzP v SR) a v odvetví poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov bolo hlásených 19 CHzP (7,5 % priznaných CHzP v SR).

Podľa profesií bol v roku 2020 najvyšší výskyt CHzP v celkovom počte 101 hlásený u kvalifikovaných zamestnancov a remeselníkov.

V roku 2020 boli najčastejšie CHzP postihnutí pracujúci medzi 45. – 54. rokom života (48 % zo všetkých hlásených CHzP v SR); v roku 2019 bolo 51,9 % hlásených CHzP vo vyššej vekovej skupine pracujúcich medzi 50. – 59. rokom života.

V roku 2020 neboli hlásené žiadne ohrozenia CHzP.

8. Spolupráca orgánov verejného zdravotníctva

Spoločné dozorné aktivity orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce

V roku 2020 sa v rámci spoločných dozorných aktivít orgánov verejného zdravotníctva s orgánmi inšpekcie práce uskutočnilo celkom 28 spoločných dozorných aktivít.

Na základe vzájomnej dohody ÚVZ SR a Národného inšpektorátu práce sa v roku 2020 uskutočnili spoločné previerky orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce v obmedzenom počte, vzhľadom na nepriaznivú epidemiologickú situáciu súvisiacu s pandemiou ochorenia COVID-19. Previerky boli zamerané na plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci s expozíciou faktorom práce a pracovného prostredia, najmä pri práci s chemickými faktormi a na prevenciu poškodení podporno-pohybovej sústavy súvisiacich s prácou. Vzhľadom k epidemiologickej situácii boli jednotlivé previerky u zamestnávateľov zamerané aj na plnenie povinností vyplývajúcich z protiepidemických opatrení vydaných ÚVZ SR pri ohrození verejného zdravia a riešenie podnetov v súvislosti s ich nedodržaním. Ďalšie zameranie si dohodol príslušný RÚVZ a inšpektorát práce (ďalej len „IP“) podľa aktuálnej potreby, pričom voľba subjektov bola ponechaná na vzájomnú dohodu príslušných RÚVZ a IP.

V priebehu roku 2020 sa za účelom vzájomnej výmeny informácií a skúseností na regionálnej úrovni RÚVZ v sídle kraja uskutočňovali s príslušnými IP spoločné štvrťročné pracovné stretnutia, pričom formu komunikácie (osobné stretnutia alebo elektronickú komunikáciu) si vzájomne dohodli orgány dozoru podľa aktuálnej epidemiologickej situácie.

Plánované nerealizované previerky budú vykonané odbornými pracovníkmi RÚVZ v spolupráci s odbornými pracovníkmi IP v roku 2021 v období priaznivejšej epidemiologickej situácie.

Spoločné koordinované dozorné aktivity orgánov verejného zdravotníctva s inými orgánmi dozoru vo vybraných organizáciách podľa zákona č. 128/2015 Z. z.

Orgány verejného zdravotníctva v spolupráci so Slovenskou inšpekciou životného prostredia a s inými orgánmi dozoru vykonali v rámci ŠZD spoločné dozorné aktivity podľa zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V roku 2020 uskutočnilo 17 RÚVZ koordinované kontroly vo vybraných 36 spoločnostiach, z ktorých 3 sú zaradené do kategórie A a 33 do kategórie B. Najviac koordinovaných kontrol bolo vykonaných v Banskobystrickom kraji (8), Košickom kraji (7) a v Bratislavskom kraji (6).

Pri spoločnej koordinovanej kontrole RÚVZ so sídlom v Nitre uložil spoločnosti zaradenej do kategórie B na základe zistených nedostatkov 2 opatrenia (spoločnosť nepredložila orgánu verejného zdravotníctva návrh na posúdenie nových priestorov a návrh na zaradenie prác do kategórií rizikových prác). Ostatné orgány verejného zdravotníctva, ktoré v roku 2020 vykonali spoločné koordinované kontroly, nezistili porušenia zákona a opatrenia neuložili.

9. Hodnotenie stavu ochrany zdravia pri práci v SR v roku 2020

V roku 2020 došlo k miernemu zníženiu celkového počtu zamestnancov, vykonávajúcich rizikové práce.

V dlhodobom trende od roku 1995 do súčasnosti je zaznamenaný pokles počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce celkovo o 51 517 zamestnancov (33,3 %). K 31.12.1995 vykonávalo v SR rizikové práce 154 897 zamestnancov; k 31. 12. 2020 bolo

v SR evidovaných 103 380 zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Tento pokles je často ovplyvnený zmenami v pracovnoprávných vzťahoch, ktoré viedli k znižovaniu počtu kmeňových zamestnancov a ich nahrádzaniu živnostníkmi (samostatne zárobkovo činnými osobami) alebo agentúrnymi (dočasne pridelenými) zamestnancami.

Jedným z najdôležitejších ukazovateľov úrovne starostlivosti o zdravie zamestnancov je výskyt CHzP; odráža stav primárnej prevencie profesionálnych ochorení. V roku 2020 bolo v SR hlásených 252 CHzP a žiadne ohrozenie CHzP.

Od roku 1995 do roku 2020 bolo v SR hlásených spolu 12 666 CHzP, čo predstavuje pokles počtu ročne hlásených CHzP o 58%); tzn. z dlhodobého hľadiska výskyt CHzP zaznamenáva klesajúci trend.

Na celkovom počte hlásených CHzP sa najväčšou mierou podieľajú už niekoľko rokov profesionálne ochorenia postihujúce podporno-pohybový systém, cievny a nervový systém zamestnancov vystavených pri práci dlhodobému nadmernému a jednostrannému zaťaženiu horných končatín a škodlivému vplyvu vibrácií. Profesionálne ochorenia podporno-pohybového, cievneho a nervového systému zamestnancov vystavených pri práci dlhodobému, nadmernému jednostrannému zaťaženiu horných končatín a škodlivému vplyvu vibrácií tvorili v roku 2020 spolu 62,3 % z celkového počtu CHzP.

V prevencii profesionálnych ochorení má významný vplyv informovanosť zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci a o účinnej ochrane pred nimi, ako aj ďalšie činnosti zamerané na predchádzanie CHzP a ochoreniam súvisiacim s prácou, ktoré vykonáva na pracoviskách v rámci zdravotného dohľadu PZS.

RÚVZ v SR v roku 2020 v rámci ŠZD na pracovisku kontrolovali zabezpečenie primeraného zdravotného dohľadu zamestnávateľmi pre svojich zamestnancov, najmä plnenie povinností zamestnávateľa a dokumenty, ktoré je povinný zamestnávateľ zabezpečiť v spolupráci s PZS (napr. posudky o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotných rizík, záznamy o posúdení rizika, atď.).

Príloha k informácii o stave ochrany zdravia pri práci, vývoji chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce za rok 2020

1. Personálne údaje

Personálne obsadenie odborov a oddelení preventívneho pracovného lekárstva ÚVZ SR a RÚVZ v SR podľa krajov k 31.12.2020 je uvedené v tabuľke č. 8.

2. Výkony v štátnom zdravotnom dozore

V roku 2020 orgány verejného zdravotníctva v rámci ŠZD vykonali u 19 088 podnikateľských subjektov (tabuľka č. 1) 19 226 kontrol, vypracovali 2 178 odborných stanovísk, vydali 28 pokynov a 135 opatrení na odstránenie zistených nedostatkov (tabuľka č. 2).

Orgány verejného zdravotníctva v rámci rozhodovacej činnosti podľa § 13 ods. 4 zákona č. 355/2007 Z. z. vydali 8 545 rozhodnutí a 68 nesúhlasných rozhodnutí. Najviac rozhodnutí bolo vydaných k návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky vrátane návrhov na zmenu v ich prevádzkovaní a k návrhom na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky s počtom 3 228 a k návrhom na schválenie prevádzkových poriadkov a k návrhom na ich zmenu s počtom 923.

Orgány verejného zdravotníctva v zmysle § 13 ods. 3 zákona č. 355/2007 Z. z. vydali 1 834 záväzných stanovísk (a 3 nesúhlasné stanoviská), z toho 727 k územným plánom a k návrhom na územné konanie, 1 097 k návrhom na kolaudáciu stavieb a k návrhom na zmenu v užívaní stavieb a 10 k návrhu na využívanie vodných zdrojov na zásobovanie pitnou vodou.

V zmysle § 13 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z. z., zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov orgány verejného zdravotníctva vydali 142 záväzných stanovísk (tabuľka č. 2).

Orgány verejného zdravotníctva vykonali 500 šetrení podnetov na výkon ŠZD, ktoré sa týkali najmä hluku, chemických faktorov, mikroklimatických podmienok, neodbornej likvidácie azbestu zo stavieb, nedodržiavanie opatrení na ochranu zdravia v súvislosti s ochorením COVID-19 (otvorenie prevádzok v čase zákazu, nedostatočná dezinfekcia a pod.).

Vykonalí 53 šetrení sťažností, riešili 3 petície, poskytli 93 226 konzultácií a 7 162 poradenstiev týkajúcich sa najmä ochrany zdravia pri práci, pracovných podmienok ako aj opatrení na ochranu zdravia v súvislosti s ochorením COVID-19) (tabuľka č. 9).

V roku 2020 orgány verejného zdravotníctva (ÚVZ SR a RÚVZ v sídle kraja) v rámci výkonu ŠZD, posudkovej činnosti a na základe požiadaviek fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb vykonávali objektivizáciu fyzikálnych, chemických a biologických faktorov v pracovnom prostredí. Celkovo bolo v roku 2020 vykonaných 5 140 meraní s počtom ukazovateľov 12 888 a 35 778 analýz. Najviac objektivizácií sa týkalo ionizujúceho žiarenia (1 092), chemických faktorov v pracovnom ovzduší (997), hluku (807), mikroklimatických podmienok (794) a optického žiarenia (659) (tabuľka č. 10).

Orgány verejného zdravotníctva pri výkone ŠZD na zistenie miery informovanosti zamestnancov o zdravotných rizikách pri práci používali kontrolné listy. Najviac kontrolných listov sa týkalo hluku (541), chemických faktorov (240), zobrazovacích jednotiek (76)

a psychickej pracovnej záťaže (73); ich hodnotenie preukázalo primeranú informovanosť zamestnancov o faktoroch práce ako aj o realizácii ochranných opatrení na pracovisku.

V roku 2020 orgány verejného zdravotníctva na základe zistených nedostatkov pri výkone ŠZD uložili sankčné opatrenia - 44 pokút (v sume 9 500 €) za správne delikty na úseku verejného zdravotníctva v oblasti ochrany zdravia pri práci podľa § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z. z. a 114 pokút (v sume 75 830 €) za správne delikty na úseku verejného zdravotníctva v oblasti ochrany zdravia pri práci podľa § 57 ods. 41 zákona č. 355/2007 Z. z. (napr. za neuvedenie priestorov do prevádzky, nezabezpečenie vypracovania písomného posudku o riziku alebo písomného záznamu o posúdení rizika; za neoprávnené odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb) (tabuľka č. 3).

3. a 4. Poradenská činnosť a poskytovanie informácií v oblasti ochrany zdravia pri práci

V roku 2020 v poradenstve pre zamestnávateľov a zamestnancov prevládali najmä témy súvisiace ochranou zdravia pri práci v súvislosti s mimoriadnou epidemiologickou situáciou šírenia koronavírusu SARS-CoV-2 spôsobujúceho ochorenie COVID-19. Preventívne a ochranné opatrenia súvisiace s mimoriadnou epidemiologickou situáciou a núdzovým stavom v SR sa premietli aj do úpravy povinností zamestnávateľa v ochrane zdravia pri práci.

Výkon ŠZD bol realizovaný vzhľadom na mimoriadnu epidemiologickú situáciu v obmedzenej miere, avšak priebežne bolo poskytované poradenstvo pre zamestnancov a zamestnávateľov online formou.

Obsahovo bolo poradenstvo zamerané na konzultácie pandemických plánov jednotlivých zamestnávateľov, nastavenie a zabezpečenie kolektívnych organizačných a individuálnych protipandemických opatrení.

Konzultácie sa týkali najmä preventívnych a ochranných opatrení na pracovisku v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19 (napr. postupov pri zisťovaní a zabezpečovaní zamestnancov v úzkom kontakte s pozitívne testovanou osobou, postupov v prípade zistenia pozitívne testovaného zamestnanca na pracovisku, zabezpečenia testovania na zistenie koronavírusu u zamestnancov na pracovisku) a legislatívnych zmien v súvislosti s mimoriadnou epidemiologickou situáciou (napr. úpravy rozsahu povinností zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, obmedzenia výkonov PZS poskytovaných priamo na pracovisku, úpravy posudzovania zdravotnej spôsobilosti na prácu, úpravy uznávania CHzP, úpravy postupov overovania odbornej spôsobilosti na prácu počas mimoriadnej epidemiologickej situácie a pod.).

Rok 2020 bol prelomový z hľadiska prezentácie orgánov verejného zdravotníctva v povedomí verejnosti a to v súvislosti s mimoriadnou epidemiologickou situáciou šírenia koronavírusu SARS-CoV-2 spôsobujúceho ochorenie COVID-19 a vyhláseným núdzovým stavom v SR. Odborníci najmä z oblasti epidemiológie a verejného zdravotníctva v rámci Pandemickej komisie MZ SR navrhovali vláde SR preventívne a ochranné opatrenia na obmedzenie šírenia pandémie. Na základe uznesení vlády SR o núdzovom stave a prijatí opatrení z dôvodu ohrozenia života a zdravia osôb v príčinnej súvislosti so vznikom pandémie vydával Úrad verejného zdravotníctva SR vyhlášky s konkrétnymi opatreniami pri ohrození verejného zdravia.

Pandémia mala jednoznačný vplyv na pracovné podmienky zamestnancov, objavili sa nové trendy výkonu práce (home office), nevyhnutnou súčasťou sa stali osobné ochranné prostriedky (rúška, respirátory), dezinfekcia, uplatňovanie odstupov na pracoviskách, redukcia počtu zamestnancov na pracovisku aj opakované testovania na COVID-19.

Opatrenia sa týkali pandemických plánov jednotlivých zamestnávateľov, nastavenia a zabezpečenia kolektívnych organizačných a individuálnych protiepidemických opatrení.

Hlavný hygienik SR s ministrom zdravotníctva a premiérom pravidelne mediálne vystupovali k aktuálnym otázkam verejného zdravia.

Okrem mimoriadneho protiepidemického poradenstva poskytovali RÚVZ naďalej zamestnávateľom a zamestnancom informácie týkajúce sa zabezpečenia dohľadu nad pracovnými podmienkami zamestnancov PZS, zabezpečenia posúdenia zdravotného rizika, vedenia evidencie zamestnancov podľa kategórií prác z hľadiska zdravotných rizík, vykonávania LPP vo vzťahu k práci. V oblasti expozície faktorom práce a pracovného prostredia prevládalo poradenstvo k ustanoveniam jednotlivých právnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci, najmä z hľadiska expozície fyzikálnym, chemickým a biologickým faktorom pri práci, práce so zobrazovacími jednotkami a fyzickej záťaže pri práci.

5. Sťažnosti a podnety

Počet prešetrovaných sťažností, petícií a podnetov na výkon ŠZD v roku 2020 je uvedený v tabuľke č. 9.

6. Príprava legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci

Legislatívne úpravy účinné v roku 2020

- **Novelizácie zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v oblasti ochrany zdravia pri práci v čase krízovej situácie:**

účinnosť 6. apríla 2020

Najvýznamnejšie zmeny v novele zákona č. 355/2007 Z. z.:

- zamestnávateľ nie je povinný zabezpečovať niektoré určené povinnosti pri ochrane zdravia pri práci,
- fyzická osoba – podnikateľ, ktorá nezamestnáva iné fyzické osoby (SZČO) nie je povinná zabezpečovať niektoré určené povinnosti pri ochrane zdravia pri práci,
- PZS nevykonáva zdravotný dohľad na pracovisku zamestnávateľa, ani posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu,
- špecializované pracoviská pracovného lekárstva neposudzujú podozrenia na CHzP; orgány verejného zdravotníctva neprešetrujú podozrenia na CHzP,
- príslušné orgány verejného zdravotníctva nevykonávajú skúšky žiadateľov na overenie odbornej spôsobilosti na určené činnosti,
- akreditované vzdelávacie inštitúcie môžu vykonávať odbornú prípravu osôb na získanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na určené činnosti len dištančnou formou,
- akreditované vzdelávacie inštitúcie nevykonávajú aktualizáciu odbornej prípravy osôb, ktoré sú držiteľom osvedčenia o odbornej spôsobilosti na určené činnosti.

účinnosť 21. mája 2020

Najvýznamnejšie zmeny v novele zákona č. 355/2007 Z. z.:

- PZS môže vykonávať zdravotný dohľad na pracovisku zamestnávateľa a posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu na základe dohody so zamestnávateľom podľa aktuálnej epidemiologickej situácie,
- poskytovatelia ambulantnej zdravotnej starostlivosti môžu vykonávať posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu na základe dohody so zamestnávateľom podľa aktuálnej epidemiologickej situácie,

- špecializované pracoviská pracovného lekárstva môžu posudzovať podozrenia na CHzP z dôvodu ohrozenia života posudzovanej osoby a pri ochorení COVID-19; orgány verejného zdravotníctva môžu prešetrovať podozrenia na CHzP.

účinnosť 21. júla 2020

Najvýznamnejšie zmeny v novele zákona č. 355/2007 Z. z.:

- príslušné orgány verejného zdravotníctva môžu vykonávať skúšky žiadateľov na overenie odbornej spôsobilosti na určené činnosti,
- akreditované vzdelávacie inštitúcie môžu vykonávať odbornú prípravu osôb na získanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na určené činnosti dištančnou formou alebo prezenčnou formou podľa aktuálnej epidemiologickej situácie,
- zrušila sa posudková činnosť orgánov verejného zdravotníctva pri vybraných typoch nových prevádzok a schválených prevádzok (ak dochádza k zmene prevádzkovateľa bez zmeny v prevádzkovaní); nahradila sa oznamovacou povinnosťou,
- zrušila sa posudková činnosť orgánov verejného zdravotníctva pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov z hľadiska ochrany a podpory zdravia zamestnancov pre vybrané pracovné činnosti (pri záťaži teplom a chladom, pri fyzickej záťaži, pri práci s azbestom a materiálmi obsahujúcimi azbest),
- zrušila sa povinnosť zamestnávateľa každoročne oznamovať údaje týkajúce sa zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 2.

- **októbra 2020 nadobudlo účinnosť nariadenie vlády SR č. 236/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov**, ktorým sa do legislatívy SR prebrala smernica Komisie (EÚ) 2019/1831, ktorou sa stanovuje piaty zoznam smerných najvyšších prípustných hodnôt vystavenia pri práci.

Najvýznamnejšie zmeny v novele NV SR č. 355/2006 Z. z.:

- doplnili a sa nové najvyššie prípustné expozičné limity (NPEL) priemerné aj krátkodobé pre 3 chemické faktory v pracovnom ovzduší, ktoré neboli súčasťou legislatívy SR,
- revidovali sa (sprísnilo sa) NPEL pre 6 chemických faktorov, ktoré už boli zavedené v legislatíve SR,
- revidoval sa (je menej prísny) NPEL priemerný pre anilín; pre anilín bol zavedený NPEL krátkodobý,
- zaviedla sa biologická medzná hodnota (BMH) pre biologické monitorovanie expozície zamestnancov 2-fenylpropánu (kuménu), ktorá nebola súčasťou legislatívy SR,
- revidovala sa BMH pre biologické monitorovanie expozície zamestnancov kadmium (karcinogén kategórie 1B),
- prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s nebezpečnými chemickými faktormi nepodlieha posúdeniu a schvaľovaniu orgánom verejného zdravotníctva.

- **októbra 2020 nadobudlo účinnosť nariadenie vlády SR č. 235/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov**, ktorým sa do legislatívy SR prebrali dve smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ), a to smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/130, ktorou sa mení smernica 2004/37/ES o ochrane pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénom alebo mutagénom pri práci a smernica Európskeho parlamentu a Rady

(EÚ) 2019/983, ktorou sa mení smernica 2004/37/ES o ochrane pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénom alebo mutagénom pri práci.

Najvýznamnejšie zmeny v novele NV SR č. 356/2006 Z. z.:

- doplnili sa dva nové pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, ktoré neboli súčasťou legislatívy SR (práca, pri ktorej dochádza k expozícii cez kožu účinkom minerálnych olejov, ktoré boli predtým použité v motoroch s vnútorným spaľovaním na mazanie a chladenie pohyblivých častí vo vnútri motora; práca, pri ktorej dochádza k expozícii výfukovým emisiám zo vznetových naftových motorov),
- doplnila sa nová technická smerná hodnota (TSH) pre výfukové emisie zo vznetových naftových motorov v pracovnom ovzduší, ktorá nebola súčasťou legislatívy SR; zároveň sa zaviedlo prechodné obdobie,
- revidovali sa (sprísnilo sa) TSH pre 8 karcinogénov, ktoré už boli zavedené v legislatíve SR,
- zaviedli sa prechodné obdobia pre arzén a jeho anorganické zlúčeniny a pre kyselinu arzeničnú a jej soli (pre činnosti pri tavení medi), pre berýlium a jeho anorganické zlúčeniny a pre kadmium a jeho anorganické zlúčeniny,
- do zoznamu karcinogénnych a mutagénnych faktorov v prílohe č. 2 sa doplnil formaldehyd (karcinogén kategórie 1B),
- prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom nepodlieha posúdeniu a schvaľovaniu orgánom verejného zdravotníctva.

- **24. novembra 2020 nadobudlo účinnosť nariadenie vlády SR č. 333/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 83/2013 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou biologickým faktorom pri práci,** ktorým sa do legislatívy SR prebrali dve smernice Komisie (EÚ), a to smernica Komisie (EÚ) 2019/1833, ktorou sa menia prílohy I, III, V a VI k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2000/54/ES, pokiaľ ide o výlučne technické úpravy v platnom znení a smernica Komisie (EÚ) 2020/739, ktorou sa mení príloha III k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2000/54/ES, pokiaľ ide o zaradenie vírusu SARS-CoV-2 do zoznamu biologických činiteľov, o ktorých sa vie, že spôsobujú infekciu u ľudí, a ktorou sa mení smernica Komisie (EÚ) 2019/1833.

Najvýznamnejšie zmeny v novele NV SR č. 83/2013 Z. z.:

- aktualizoval sa zoznam biologických faktorov (baktérií, vírusov, priónov, parazitov a húb) klasifikovaných do 2., 3. a 4. skupiny podľa úrovne miery rizika infekcie u ľudí a podľa závažnosti zdravotných účinkov, a to na základe najnovšieho stavu vedomostí a vedeckého vývoja v tejto oblasti,
- medzi koronavírusy boli doplnené koronavírusy spôsobujúce ťažký akútny respiračný syndróm, a to vírus SARS, vírus MERS a vírus SARS-CoV-2; tieto koronavírusy sú klasifikované na základe miery rizika infekcie do 3. skupiny,
- doplnené boli podmienky na výkon laboratórnej diagnostiky, ktorá zahŕňa rozmnožovanie vírusu SARS-CoV-2 a bez rozmnožovania vírusu SARS-CoV-2,
- doplnil sa zoznam a klasifikácia priónov, ktoré môžu spôsobiť prenosné ochorenie u ľudí,
- aktualizovali sa ochranné opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov pri práci s biologickými faktormi na pracoviskách podľa klasifikácie, resp. stupňa nebezpečnosti biologického faktora v zdravotníckych zariadeniach, zariadeniach veterinárnej starostlivosti, laboratóriách, v miestnostiach pre pokusné zvieratá a pre priemyselné procesy,

- prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s biologickými faktormi nepodlieha posúdeniu a schvaľovaniu orgánom verejného zdravotníctva.

Legislatívne úpravy pripravované v roka 2020

Novelizácia zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

7. Zahraničná spolupráca

Podstatná časť spolupráce so stálym zastúpením SR pri Komisii EÚ v Bruseli zahŕňala vypracovávanie stanovísk a odporúčaní k 4. návrhu novelizácie smernice EÚ 2004/37/ES o ochrane pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci (CMD). Európska komisia prijala 22. septembra 2020 štvrtý návrh na zmenu a doplnenie smernice 2004/37/ES. Je to súčasť záväzku Komisie bojovať proti rakovine v rámci európskeho plánu boja proti rakovine.

Hlavná odborníčka hlavného hygienika SR pre odbor PPL a toxikológie spolupracovala pri návrhu a schvaľovaní novelizácie smernice 2000/54/EU o ochrane pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s vystavením biologickým faktorom pri práci. Práca bola zameraná na posúdenie klasifikácie nového koronavírusu SARS CoV-2, ktorý spôsobuje ochorenie COVID-19. Bola prijatá Smernica Komisie (EÚ) 2020/739 z 3. júna 2020, ktorou sa mení príloha III k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2000/54/ES, pokiaľ ide o zaradenie vírusu SARS-CoV-2 do zoznamu biologických činiteľov, o ktorých sa vie, že spôsobujú infekciu u ľudí, a ktorou sa mení smernica Komisie (EÚ) 2019/1833. Smernica bola transponovaná do nariadenia vlády SR č. 83/2013 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou biologickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

Zaslali sme odborné stanovisko pre EK na otázky k úrazom resp. CHzP v súvislosti s ochorením COVID-19 v SR.

Odborní pracovníci ÚVZ SR a vybraných RÚVZ spolupracovali počas roku 2020 s viacerými medzinárodnými organizáciami (napr. SLIC, WHO, EU – OSHA). Pre SLIC (Senior Labour Inspectors Committee – Výbor hlavných inšpektorov práce) v rámci siete KSS (Knowledge Sharing Site) pripravili odpovede na otázky týkajúce sa ochrany zdravia pri práci pre:

- Holansko: Účinnok uverejnenia výsledkov inšpekcí
- Dánsko: Registrácia zamestnancov exponovaných azbestu
- Estónsko: COVID-19 a CHzP
- Fínsko: Čistenie a dezinfekcia jednorazových OOP
- Írsko: Inšpekcie súvisiace s COVID-19
- Belgicko: Laboratóriá vykonávajúce merania expozície na pracovisku z hľadiska zhody s expozičnými limitmi v pracovnom prostredí
- Slovinsko: Expozícia karcinogénom a mutagénom pri práci
- Holandsko: Tepelná záťaž pri práci.

8. Vydávanie oprávnení na výkon PZS a na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb

ÚVZ SR vydáva oprávnenia na výkon PZS pre právnické osoby a fyzické osoby – podnikateľov od roku 2006. K 31.12.2020 vykonávalo činnosť súvisiacu so zdravotným dohľadom PZS dodávateľským spôsobom 78 fyzických osôb – podnikateľov a právnických

osôb; od roku 2009 zostáva počet tímov PZS v SR prakticky nezmenený. Zoznam právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov oprávnených na vykonávanie činnosti PZS je zverejnený na webovom sídle ÚVZ SR.

Činnosť PZS bola v r. 2020 významnou mierou ovplyvnená pandémiou ochorenia COVID-19, a s tým súvisiacim výnimočným stavom a núdzovým stavom vyhláseným 11. marca 2020 uznesením vlády SR a opatreniami Úradu verejného zdravotníctva SR prijatými počas mimoriadnej situácie súvisiacej s ohrozením verejného zdravia II. stupňa. V priebehu roka 2020 nadobudli účinnosť novely zákona č. 355/2007 Z. z. (6. apríla 2020; 21. mája 2020), ktoré obmedzili výkon zdravotného dohľadu PZS. ÚVZ SR prijal celý rad opatrení, ktoré sa týkali prevádzky na pracoviskách, ako aj spôsobu práce zamestnancov, ktoré tiež obmedzili činnosť PZS.

ÚVZ SR kontroluje držiteľov oprávnenia na výkon PZS, a to plnenie podmienok, na základe ktorých bolo vydané oprávnenie a plnenie povinností určených zákonom č. 355/2007 Z. z. Od roku 2007 do roku 2019 ÚVZ SR vykonal 146 kontrol poskytovateľov PZS (v rokoch 2012 – 2014 boli kontroly hlavným hygienikom SR pozastavené z dôvodu zmien v legislatíve). V roku 2020 ÚVZ SR z dôvodu pandémie držiteľov oprávnenia na výkon PZS nekontroloval. Činnosť tímov PZS kontrolujú aj RÚVZ pri výkone ŠZD na pracovisku zamestnávateľa.

ÚVZ SR vedie na svojej internetovej stránke zoznam fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb, ktoré vykonávajú samostatne dodávateľským spôsobom činnosť PZS podľa zákona č. 355/2007 Z. z. na základe ohlásenia ÚVZ SR pre zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do kategórie 1 a 2; činnosť PZS dodávateľským spôsobom na základe ohlásenia ÚVZ SR k 31.12.2020 vykonávalo 370 lekárov a verejných zdravotníkov. Po nadobudnutí účinnosti novely zákona č. 355/2007 Z. z. od 1.12.2017 vykonávajú túto činnosť výlučne zdravotnícki pracovníci - lekári a verejní zdravotníci; ich činnosť kontrolujú RÚVZ pri výkone ŠZD na pracovisku zamestnávateľa. RÚVZ v SR v roku 2020 vykonal 21 kontrol poskytovateľov PZS.

ÚVZ SR vydáva oprávnenia na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. a NV SR č. 253/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci; od r. 2006 do 31.12.2020 vydal 424 oprávnení.

V roku 2020 vydal ÚVZ SR oprávnenia na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb 18 právnickým osobám a fyzickým osobám - podnikateľom.

Zoznam právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov oprávnených na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb je zverejnený na webovom sídle ÚVZ SR.